

شیوع سوء استفاده‌ی مواد مخدر در بین متقاضیان ازدواج در شهرستان‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در بین سال‌های ۹۶-۱۳۹۲

رضا خدیوی^۱، علی عجمی^۲، اصغر حیدریان^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: در ایران، متقاضیان ازدواج قبل از جاری شدن صیغه‌ی عقد در دفاتر ثبت ازدواج، لازم است تحت آزمایش غربالگری اجباری از نظر سوء مصرف مواد مخدر، قرار گیرند. هدف از انجام این مطالعه، تعیین فراوانی سوء مصرف مواد مخدر در متقاضیان ازدواج در جمعیت تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بود.

روش‌ها: در یک مطالعه‌ی توصیفی، به صورت سرشماری از بانک الکترونیکی داده‌های آزمایشگاهی مربوط به نتایج آزمایش اعتیاد متقاضیان ازدواج، در ۲۲ شهرستان تحت پوشش استان اصفهان در بین سال‌های ۹۶-۱۳۹۲، جمع‌آوری و طبقه‌بندی گردید. داده‌های جمع‌آوری شده مربوط به سوء مصرف مواد در متقاضیان ازدواج، از نظر ترکیبات آمفتامین، مت‌آمفتامین و مورفین (ترکیبات افیونی)، به صورت میانگین و انحراف معیار، بر حسب جنسیت و نوع مواد مصرفی، در طی یک دوره‌ی ۵ ساله مقایسه شدند.

یافته‌ها: فراوانی سوء مصرف مواد مخدر (در هر دو نوع مورفین و ترکیبات آمفتامین)، در هر دو جنس، از مقدار ۷/۸ در ۱۰۰۰ نفر متقاضی ازدواج در سال ۱۳۹۲ به مقدار ۹/۶۳ در ۱۰۰۰ نفر متقاضی ازدواج در سال ۱۳۹۶، افزایش یافته است. فراوانی سوء مصرف مواد در هر دو دسته‌ی مواد مخدر و روان‌گردان، در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۲، در بین مردان، رشد ۱/۱۳ برابری و در بین زنان، رشد ۳/۲۶ برابری داشت.

نتیجه‌گیری: در طی این دوره‌ی ۵ ساله، میزان شیوع سوء مصرف مواد، در بین متقاضیان ازدواج در استان اصفهان، به خصوص در بین زنان، افزایش پیدا کرده است.

واژگان کلیدی: سوء مصرف مواد؛ مورفین؛ آمفتامین؛ ایران

ارجاع: خدیوی رضا، عجمی علی، حیدریان اصغر. شیوع سوء استفاده‌ی مواد مخدر در بین متقاضیان ازدواج در شهرستان‌های تحت پوشش

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در بین سال‌های ۹۶-۱۳۹۲. مجله دانشکده پزشکی اصفهان ۱۳۹۹؛ ۳۸ (۵۶۲): ۳۰-۲۴

دست رفته در اثر مرگ زود هنگام، در بین هر دو جنس ایرانیان در سنین ۴۹-۱۵ ساله، رتبه‌ی هفتم و از نظر تحمیل سال‌های عمر از دست رفته در اثر ناتوانی، در آقایان، رتبه‌ی چهارم و در خانم‌ها، رتبه‌ی پانزدهم را به خود اختصاص داده‌اند که نسبت به بررسی قبلی در سال ۱۹۹۰، رتبه‌ی سوء مصرف مواد در بین سایر عوامل خطر تحمیل بیشترین سال‌های عمر از دست رفته در اثر ناتوانی، چهار رتبه بالا آمده است (۳).

با افزایش روند شهرنشینی، تغییرات سبک زندگی و افزایش چالش‌های زندگی، روند اعتیاد به مواد رو به افزایش می‌باشد و سن

مقدمه

در سوء استفاده از مواد، ماده (دارو و یا ماده‌ی مخدر) به صورتی مصرف می‌شود که مقدار مصرف یا روش مصرف ماده، برای خود فرد و یا دیگران مضر باشد (۱) و از نظر قانونی، مصرف آن ممنوع است (۲). مواد شیمیایی که بیشتر به عنوان سوء مصرف مواد، مورد استفاده قرار می‌گیرند، عبارت از الکل، باربیتورات‌ها، بنزودیازپین‌ها، حشیش، کوکائین، تریاک و آمفتامین‌های جایگزین می‌باشند (۱). بر اساس نتایج مطالعه‌ی بار بیماری‌ها در ایران در سال ۲۰۱۰، سوء مصرف مواد، از نظر عوامل تحمیل بیشترین سال‌های عمر از

۱- دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲- دکتری تخصصی علوم آزمایشگاهی، اداره‌ی امور آزمایشگاه‌ها، مرکز بهداشت استان، معاونت بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۳- اداره‌ی امور آزمایشگاه‌ها، مرکز بهداشت استان، معاونت بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

نویسنده‌ی مسؤو: رضا خدیوی، دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

روان‌گردان، روش آزمایشگاهی بررسی زوجین از نظر سوء مصرف مواد در آزمایشگاه مرکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج و انجام کروماتوگرافی لایه‌ی نازک می‌باشد که از حساسیت و ویژگی مناسب برخوردار است (۲). بعد از ثبت داده‌های آزمایش‌ها، یک نسخه گواهی با درج عکس متقاضی نیز به وی جهت ارایه به دفاتر ثبت ازدواج تحویل می‌گردد.

برای انجام این مطالعه، بعد از هماهنگی به عمل آمده با مسئولین محترم اداری امور آزمایشگاه‌های مرکز بهداشت استان، تمامی داده‌های مربوط به آزمایش‌ها بر روی نمونه‌های ادرار متقاضیان ازدواج که در بین سال‌های ۹۶-۱۳۹۲ به مراکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج (درمانگاه‌های مشاوره‌ی قبل از ازدواج سابق) واقع در شهرستان‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مراجعه کرده بودند و تحت آزمایش سریع و آزمایش کروماتوگرافی لایه‌ی نازک قرار گرفته بودند، با حفظ اصول محرمانگی داده‌ها، به صورت سرشماری، گردآوری شدند.

داده‌های این تحقیق، به صورت فایل‌های الکترونیکی در محیط نرم‌افزاری Excel در اداری امور آزمایشگاه‌های مرکز بهداشت استان، بر حسب تعداد افراد متقاضی ازدواج شرکت کننده در آزمایش غربالگری اعتیاد، تعداد افراد مثبت از نظر آزمایش‌های تشخیصی به کار رفته در هر یک از شهرستان‌های پیش‌گفته در طی سال‌های ۹۶-۱۳۹۲ طبقه‌بندی گردیده بود.

داده‌های جمع‌آوری شده تحت نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۱۶ (version 16, SPSS Inc., Chicago, IL) با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی شامل فراوانی، میانگین و انحراف معیار و آزمون‌های آماری χ^2 نوع ماده‌ی مصرفی در دو جنس و بر حسب سال تحقیق، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

میزان فراوانی سوء مصرف مواد، در هر دو نوع مورفین و ترکیبات آمفتامین، (بر اساس آزمایش کروماتوگرافی لایه‌ی نازک)، در هر دو جنس، از مقدار ۷/۸ در ۱۰۰۰ نفر متقاضی ازدواج در سال ۱۳۹۲ به مقدار ۹/۶۳ در ۱۰۰۰ نفر متقاضی ازدواج در سال ۱۳۹۶، افزایش یافته است. فراوانی سوء مصرف مواد در بین مردان، از هر دو دسته (مواد مخدر و روان‌گردان)، از مقدار ۱۴/۸۵ در ۱۰۰۰ نفر در سال ۱۳۹۲، به ۱۶/۷۶ در ۱۰۰۰ نفر در سال ۱۳۹۶ (با رشد ۱/۱۳ برابری)، افزایش داشته است؛ در حالی که فراوانی سوء مصرف مواد در بین خانم‌های متقاضی ازدواج از مقدار ۰/۷۶ در ۱۰۰۰ نفر به مقدار ۲/۴۸ در ۱۰۰۰ نفر زن متقاضی ازدواج (با رشد ۳/۲۶ برابری) افزایش یافته است (جدول ۱ و شکل ۱).

شروع سوء مصرف مواد نسبت به دهه‌های قبل، کاهش یافته است. غربالگری بسیاری از بیماری‌های مزمن و عوامل خطر رخداد آن‌ها، می‌تواند نه تنها به کشف زودرس آن‌ها کمک نماید؛ بلکه در بسیاری از مواقع، فرصت مناسبی برای درمان و پیش‌گیری از عوارض آن‌ها را نیز فراهم می‌سازد (۴).

غربالگری سوء مصرف مواد، از روش‌های غربالگری اجباری متقاضیان ازدواج در کشور می‌باشد که در کنار غربالگری بعضی بیماری‌ها مانند سیفیلیس و بیماری تالاسمی، از سالیان گذشته در مرکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج (درمانگاه‌های مشاوره‌ی قبل از ازدواج سابق) در هر شهرستان نهادینه شده است و بعد از انجام این آزمایش‌ها بر روی متقاضیان ازدواج، در صورت تأیید پزشک مرکز، مجوز لازم برای جاری نمودن صیغه‌ی عقد، به دفاتر ثبت ازدواج، صادر خواهد شد (۲).

با وجود غربالگری تمامی متقاضیان ازدواج از نظر سوء استفاده از مواد در مراکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج استان اصفهان، تاکنون گزارش مستندی مبنی بر میزان فراوانی سوء مصرف مواد در زوجین متقاضی ازدواج در سطح استان اصفهان، منتشر نشده است. بنا بر بررسی اولیه‌ی پژوهشگران، تاکنون گزارش مشابهی از سایر نقاط کشور منتشر نشده است.

روش‌ها

در یک مطالعه‌ی توصیفی، فراوانی نسبی سوء مصرف مواد در متقاضیان ازدواج در طی سال‌های ۹۶-۱۳۹۲، در جمعیت متقاضیان ازدواج در سطح شهرستان‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، محاسبه گردید.

متقاضیان ازدواج در طی مراحل مشاوره‌ی قبل از ازدواج، لازم است به طور شخصی به آزمایشگاه مرکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج مراجعه نمایند. ضروری است فرد با برگه‌ی معرفی‌نامه‌ی عکس‌دار تطبیق داده شود. در اتاق مخصوص نمونه‌گیری آزمایش اعتیاد، در حضور یک نفر ناظر آزمایشگاه که هم‌جنس می‌باشد، هر یک از زوجین، نمونه‌ی ادرار جهت بررسی سوء مصرف مواد ارایه می‌نماید. روی نمونه‌های ادرار اخذ شده از متقاضیان ازدواج، ابتدا آزمایش سریع (ایمونوکروماتوگرافی)، انجام می‌شود. پس از آن، نمونه‌های مثبت، با روش کروماتوگرافی لایه‌ی نازک (Thin layer chromatography یا TLC)، از نظر ترکیبات آمفتامین، مت‌آمفتامین و یا متابولیت‌های آن‌ها و مورفین (ترکیبات افیونی)، مورد بررسی قرار می‌گیرند. بر اساس دستورالعمل صادره از طرف اداره‌ی آزمایشگاه‌های مرجع کشوری و اداره‌ی کل مقابله با عرضه، اداره‌ی نظارت بر کنترل مواد مخدر، پیش‌سازها و داروهای

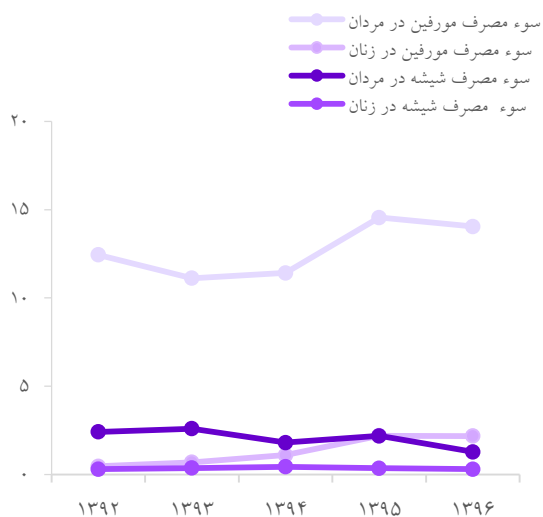
جدول ۱. شیوع سوء مصرف مواد در بین متقاضیان ازدواج در بین سال‌های ۹۶-۱۳۹۲ در شهرستان‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بر حسب

جنس و نوع مواد مصرفی

سال	جنسیت	جمعیت مزدوجین تحت آزمایش‌های غربالگری	موارد مثبت بر اساس آزمایش سریع مورفین (در ۱۰۰۰ نفر در همان سال)	موارد مثبت بر اساس آزمایش سریع ترکیبات (در ۱۰۰۰ نفر در همان سال)	موارد مثبت از نظر مورفین (شیوع در ۱۰۰۰ نفر، در همان جنس و در همان سال)	موارد مثبت تأیید شده از نظر ترکیبات آمتامین (شیوع در همان جنس و در همان سال)	کل موارد سوء مصرف مواد تأیید شده در همان جنس و در همان سال (شیوع در ۱۰۰۰ نفر)
۱۳۹۲	مرد	۴۷۱۹۵	۱۵۳۰	۲۹۰	۵۸۷ (۱۲/۴۴)	۱۱۴ (۲/۴۲)	۷۰۱ (۱۴/۸۵)
	زن	۴۷۱۵۸	۳۷۱	۵۳	۲۲ (۰/۴۷)	۱۴ (۰/۳۰)	۳۶ (۰/۷۶)
	کل	۹۴۳۵۳	۱۹۰۱ (۲۰/۱۵)	۳۴۳ (۳/۶۴)	۶۰۹ (۶/۴۵)	۱۲۸ (۱/۳۶)	۷۳۷ (۷/۸۰)
۱۳۹۳	مرد	۴۶۴۰۹	۱۵۳۰	۲۲۶	۵۱۶ (۱۱/۱۲)	۱۲۰ (۲/۶۰)	۶۳۶ (۱۳/۷۰)
	زن	۴۶۲۴۶	۳۷۹	۳۳	۳۲ (۰/۶۹)	۱۷ (۰/۳۷)	۴۹ (۱/۰۶)
	کل	۹۲۶۵۵	۱۹۰۹ (۲۰/۶۰)	۲۵۹ (۲/۸۰)	۵۴۸ (۵/۹۰)	۱۳۷ (۱/۴۸)	۶۸۵ (۷/۳۹)
۱۳۹۴	مرد	۴۳۱۷۵	۱۳۹۳	۱۶۷	۴۹۳ (۱۱/۴۲)	۷۸ (۱/۸۱)	۵۷۱ (۱۳/۲۲)
	زن	۴۳۰۳۴	۴۶۸	۵۵	۴۷ (۱/۱۰)	۱۹ (۰/۴۴)	۶۶ (۱/۵۳)
	کل	۸۶۲۰۹	۱۸۶۱ (۲۱/۶۰)	۲۲۲ (۲/۵۸)	۵۴۰ (۶/۲۶)	۹۷ (۱/۱۳)	۶۳۷ (۷/۳۹)
۱۳۹۵	مرد	۳۸۷۶۸	۱۴۶۶	۱۷۹	۵۶۴ (۱۴/۵۵)	۸۵ (۲/۱۹)	۶۴۹ (۱۶/۷۴)
	زن	۳۸۶۷۰	۵۴۸	۵۸	۸۵ (۲/۲۰)	۱۴ (۰/۳۶)	۹۹ (۲/۵۶)
	کل	۷۷۴۳۸	۲۰۱۴ (۲۶/۰۱)	۲۳۷ (۳/۰۶)	۶۴۹ (۸/۳۸)	۹۹ (۱/۲۸)	۷۴۸ (۹/۶۶)
۱۳۹۶	مرد	۳۶۷۴۴	۱۱۶۶	۱۷۸	۵۱۶ (۱۴/۰۴)	۱۰۰ (۲/۷۲)	۶۱۶ (۱۶/۷۶)
	زن	۳۶۶۳۷	۳۶۸	۴۲	۸۰ (۲/۱۸)	۱۱ (۰/۳۰)	۹۱ (۲/۴۸)
	کل	۷۳۳۸۱	۱۵۳۴ (۲۰/۹)	۲۲۰ (۳/۰۰)	۵۹۶ (۸/۱۲)	۱۱۱ (۱/۵۰)	۷۰۷ (۹/۶۳)

کروماتوگرافی لایه‌ی نازک، ۲۹۴۲ مورد، مثبت بودند. بدین شکل، ارزش اخباری مثبت آزمایش تشخیص سریع مورفین حدود ۳۱/۹۱ درصد به دست آمد.

از ۱۲۸۱ نفری که با انجام آزمایش تشخیص سریع از نظر ترکیبات آمتامین و مت‌آمتامین مثبت اعلام شده بودند، با انجام کروماتوگرافی لایه‌ی نازک، سوء مصرف این ترکیبات در ۵۷۲ نفر بار دیگر تأیید گردید (جدول ۱) که بدین نحو، ارزش اخباری آزمایش تشخیص سریع ترکیبات پیش گفته، حدود ۴۴/۶۵ درصد می‌باشد. با استفاده از آزمون آماری χ^2 ، تفاوت معنی‌دار آماری بین سوء مصرف مواد در متقاضیان ازدواج بر حسب جنس ($\chi^2 = 9/219, P < 0/001$) و بر حسب مواد مورد سوء مصرف قرار گرفته شده ($P < 0/001, \chi^2 = 1/9$) دیده شد.

شکل ۱. روند شیوع سوء مصرف مواد (مورفین و ترکیبات آمتامین) در متقاضیان ازدواج طی سال‌های ۹۶-۱۳۹۲

از مجموع ۹۲۱۹ نفری که نتیجه‌ی آزمایش مورفین در تشخیص سریع از روی ادرار آن‌ها، مثبت اعلام شده بود، در آزمایش

بحث

میزان شیوع سوء مصرف مواد، در هر دو نوع مورفین و ترکیبات آمتامین (بر اساس آزمایش کروماتوگرافی لایه‌ی نازک)، در هر دو جنس، معادل ۹/۶۳ در ۱۰۰۰ نفر متقاضی ازدواج در سال ۱۳۹۶، برآورد

گردید. در مطالعه‌ای بر روی جمعیت سربازان ایرانی در سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۱، بر اساس مصاحبه و تکمیل پرسش‌نامه، میزان شیوع مصرف مواد مخدر و ماری‌جوانا به ترتیب ۱۸/۸ درصد و ۱۰/۶ درصد بوده است (۵). میزان شیوع سوء استفاده از مواد در افراد بالای ۱۸ سال در ۱۲ ماه گذشته، در کشور ایالات متحده‌ی امریکا حدود ۷۵/۵ درصد گزارش شده است. کمترین فراوانی سوء مصرف مواد در زنان، افراد سنین بالای ۳۵ سال، شاغلین (در مقابل افراد بی‌کار) و افراد متأهل (در مقابل افراد مجرد یا مطلقه) گزارش شده است (۶).

در تحقیق انجام شده بر روی جوانان ۱۲-۲۶ ساله در کشور فرانسه، فراوانی نسبی سوء استفاده از دارو در مردان (۲۳/۹ درصد) به طور تقریبی دو برابر زنان (۱۰/۹ درصد) بوده است. مردان، بیشتر سوء مصرف داروهای محرک روانی و زنان، بیشتر سوء مصرف داروهای روان‌گردان را ذکر کرده‌اند (۷).

در غربالگری چند جانبه که از خانم‌های باردار (قبل از زایمان) در ایالت نیو اورلئان انجام شد، ۱۹ درصد شرکت‌کنندگان حداقل یکی از ۷ ماده‌ی تحت بررسی از نظر سوء مصرف شامل کوکائین (۳/۱ درصد)، آمفتامین (۲/۴ درصد)، باریتورات‌ها (۲/۱ درصد)، مواد مخدر (۲/۶ درصد)، بنزودیازپین‌ها (۵/۷ درصد) و Tetrahydrocannabinol (THC) (۱۷/۲ درصد) در نمونه‌ی ادرار آنان، مثبت گزارش شد (۸).

میزان شیوع سوء مصرف مواد در بین متقاضیان ازدواج در استان اصفهان که اغلب در گروه سنی جوانان هستند، از شیوع سوء مصرف مواد در همه‌ی تحقیقات پیش‌گفته، کمتر می‌باشد. این یافته، می‌تواند ناشی از میزان واقعی فراوانی پایین سوء استفاده از مواد در بین جوانان کشور ما نسبت به جوامع غربی و یا کشورهای در حال توسعه با فرهنگ‌های متفاوت (مانند کشورهای آفریقایی) باشد. در عین حال، نمونه‌های این تحقیق، گروهی از جمعیت جامعه‌ی ما هستند که به قصد ازدواج وارد فرایند نمونه‌گیری و ارزیابی از نظر سوء استفاده از مواد شدند که دارای اعتقاد به کانون خانواده و به احتمال زیاد دارای یک شغل بوده‌اند؛ در حالی که طبق گزارش‌های متعدد از نقاط مختلف جهان، سوء استفاده از مواد در بین افراد مجرد و افراد بی‌کار، از شیوع بالاتری نسبت به افراد متأهل برخوردار است (۹).

در این مطالعه، فراوانی سوء مصرف مواد در بین مردان، از هر دو دسته (مخدر و روان‌گردان)، در سال‌های ۹۶-۱۳۹۲، رشد ۱/۱۳ برابری داشته است؛ در حالی که فراوانی سوء مصرف مواد در بین خانم‌های متقاضی ازدواج، رشد ۳/۲۶ برابری داشته است. در ارزیابی بر اساس مدل Regression بر روی افراد شرکت‌کننده در یک مطالعه‌ی هم‌گروهی (سال‌های بین ۲۰۰۶-۲۰۰۲)، در افراد بالای ۵۰ سال، برای سال ۲۰۲۰، پیش‌بینی شده است که شیوع سوء مصرف

مواد در این گروه سنی، دو برابر خواهد شد. افراد بزرگسال با سواد کمتر از دیپلم، ۴۷ درصد احتمال سوء مصرف مواد را خواهند داشت و افراد بزرگسالی که سوء مصرف مواد را قبل از سن ۱۶ سالگی شروع نموده‌اند، شیوع سوء مصرف مواد در یک سال گذشته در بالای ۵۰ سالگی آن‌ها، ۴ برابر خواهد شد (۱۰). به نظر می‌رسد الگوی زندگی جوامع امروزی، خطر سوء مصرف مواد را افزایش می‌دهد که چنین رشدی بین زنان ایرانی مشاهده می‌شود، اما با این حال، مقدار کلی شیوع سوء مصرف مواد در بین زنان و یا جوانان ایرانی بسیار کمتر از سایر کشورها می‌باشد.

مواد سوء مصرف شده در بین متقاضیان ازدواج در شهرستان‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اغلب مورفین و مواد مخدر بوده و مقدار آن ۵ برابر مواد محرک و یا توهم‌زا بوده است، اما در کشورهای غربی، مواد محرک و توهم‌زا، بیشتر از مواد مخدر به ویژه در آقایان، سوء مصرف شده‌اند (۱۱). در مطالعات منتشر شده، رابطه‌ی آماری معنی‌دار بین سوء استفاده از مواد و وضعیت اقتصادی-اجتماعی، متذکر شده‌اند.

در این مطالعه، نتایج بر اساس بانک داده‌های موجود در اداره‌ی امور آزمایشگاه‌های مرکز بهداشت استان، ارایه شده است که در این پایگاه، داده‌های مربوط به متغیرهایی نظیر سن، شغل و یا وضعیت اقتصادی-اجتماعی متقاضیان ازدواج، جمع‌آوری نشده بود.

انجام آزمایش افراد از نظر سوء استفاده از مواد، با اطلاع قبلی افراد متقاضی ازدواج و با مراجعه‌ی خود فرد به آزمایشگاه در زمان مشخصی انجام می‌شود و افراد معنادار احتمال مثبت شدن آزمایش ادرار و تبعات ناشی از مثبت شدن نتیجه‌ی آزمایش سوء مصرف مواد در تصمیم‌گیری نامزدشان، تا حدود زیادی اطلاع دارند. از این رو، ممکن است متقاضیان ازدواج در روزهای منتهی به آزمایش، به طور موقت از مصرف مواد دست بردارند. این امر، می‌تواند مقدار منفی کاذب را افزایش دهد؛ البته، منفی شدن نتیجه‌ی آزمایش کروماتوگرافی، حاکی از آن است که فرد معنادار در ۴۸ ساعت گذشته، سوء مصرف مواد نداشته است. علاوه بر این، تداخلات دارویی می‌تواند در روش کروماتوگرافی، تداخل ایجاد کند. به همین خاطر، از مراجعه‌کنندگان خواسته می‌شود مصرف هر نوع دارو را به آزمایشگاه اطلاع دهند و در صورت امکان و نداشتن خطر جدی برای ایشان، مصرف هر نوع دارو را از سه روز قبل از آزمایش، قطع نمایند (۲)، اما به دلیل اهمیت پاسخ منفی برای متقاضیان ازدواج از نظر آزمایش سوء مصرف مواد، ممکن است بعضی از متقاضیان ازدواج از این تداخلات دارویی، سوء استفاده نمایند که باعث منفی شدن آزمایش سریع می‌گردد.

بر اساس دستورالعمل اداره‌ی کل مقابله با عرضه، اداره‌ی نظارت

این مطالعه، تنها بر اساس بانک داده‌های موجود در اداره‌ی امور آزمایشگاه‌های مرکز بهداشت استان اصفهان انجام شد. در این بانک داده‌های آزمایشگاهی، داده‌هایی در رابطه با مشخصات دموگرافیک متقاضیان ازدواج، اعم از سطح سواد، شغل، محل زندگی و یا وضعیت اقتصادی، ذخیره نمی‌شود. از این رو، مقایسه‌ی داده‌های منتج از این مطالعه در ابعاد اجتماعی، فرهنگی و یا اقتصادی متقاضیان ازدواج، میسر نبود. با توجه به این که چنین داده‌هایی در طی فرایند مشاوره‌ی متقاضیان ازدواج در قسمت‌های دیگر مراکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج جمع‌آوری می‌شود، یکپارچه‌سازی و بهینه‌سازی نرم‌افزارهای جمع‌آوری این داده‌ها، می‌تواند زمینه را برای انجام تحقیقات گسترده‌تر و جامع‌تر بر روی متقاضیان ازدواج تسهیل نماید.

نتیجه‌گیری

در ۵ سال اخیر، میزان شیوع سوء مصرف مواد، در بین متقاضیان ازدواج در استان اصفهان، یک روند افزایشی داشته است. سرعت افزایش سوء مصرف مواد در زنان متقاضی ازدواج، بیشتر از آقایان و نسبت سوء مصرف مواد محرک بیشتر از سوء مصرف مواد مخدر بوده است.

تشکر و قدردانی

این مقاله، برگرفته از طرح پژوهشی به شماره‌ی ۱۹۷۰۴۶ می‌باشد. بدین وسیله، از معاونت تحقیقات و فن‌آوری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به خاطر حمایت مالی از اجرای این تحقیق، تشکر و قدردانی می‌گردد. لازم است از تلاش‌ها و دقت نظر پرسنل زحمت‌کش مرکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج شهرستان‌های استان اصفهان سپاسگزاری گردد.

بر کنترل مواد مخدر، پیش‌سازها و روان‌گردان، آزمایش *Thin layer chromatography* (TLC) برای آن دسته از متقاضیان ازدواج انجام می‌شود که آزمایش سریع آن‌ها، مثبت شده باشد. از این رو، بر روی نمونه‌ی ادرار افرادی که آزمایش سریع آن‌ها منفی شده باشد، آزمایش TLC انجام نمی‌شود. با وجود موارد پیش‌گفته، آزمایش کروماتوگرافی لایه‌ی نازک، دارای ارزش اخباری مثبت بالاتری در تشخیص سوء مصرف ترکیبات آفتامین، داشته است که شامل ۴۴/۶۵ درصد در آزمایش سوء مصرف مواد ناشی از آفتامین، مت‌آفتامین و متابولیت‌های آن‌ها، در مقابل ۳۱/۹۱ درصد در آزمایش سوء مصرف مواد ناشی از مورفین و یا متابولیت‌های آن‌ها می‌باشد.

در مطالعه‌ای در شهر استکهلم بر روی ۱۱۷ نفری که خودشان به سوء مصرف مواد در هفته‌ی گذشته اذعان داشتند، آزمایش ادرار توانسته بود ۷۲ درصد موارد سوء مصرف را کشف نماید؛ در حالی که آزمایش روی نمونه‌ی آب دهان آن‌ها در ۷۳ درصد موارد و آزمایش روی هوای بازدمی آن‌ها در ۹۳ درصد موارد، مثبت شده بود. از این رو، به نظر می‌رسد برای غربالگری سوء مصرف موادی نظیر بوپروفورفین، کانابیس و بنزودیازپین‌ها، آزمایش ادرار، بالاترین دستاورد را به دنبال خواهد داشت، اما برای غربالگری سوء مصرف موادی مانند آفتامین و متادون، آزمایش روی مایع دهان و برای آزمایش سوء مصرف مشتقات کوکائین، ارزیابی هوای بازدمی، ارجح هستند (۱۲). با وجود یافته‌های اخیر مبنی بر بالاتر بودن ویژگی آزمایش تشخیص مایع دهان برای تشخیص سوء استفاده از مشتقات کوکائین، بر اساس گزارش‌های منتشر شده، سوء مصرف مشتقات کوکائین در بین جوانان کشور ما شایع نیست و همچنان، آزمایشگاه مرجع کشوری و اداره‌ی کل مقابله با عرضه، اداره‌ی نظارت بر کنترل مواد مخدر، پیش‌ساز و روان‌گردان، آزمایش TLC را از اعتبار مناسب و قابلیت انجام در آزمایشگاه‌های مراکز آموزش، مشاوره و آزمایش‌های حین ازدواج سراسر کشور، توصیه می‌کند (۲).

References

1. National Health Commission of the People's Republic of China. Up-to-date at 24:00 on February 10, the latest situation of epidemic situation of new coronavirus pneumonia [Online]. [cited 2020 Feb 11]; Available from: URL: <http://www.nhc.gov.cn/xcs/yqtb/202002/4a611bc7fa20411f8ba1c8084426c0d4.shtml>. [In Chinese].
2. Angres DH, Bettinardi-Angres K. The disease of addiction: origins, treatment, and recovery. *Dis Mon* 2008; 54(10): 696-721.
3. Department of the Counter with Supply. Laboratory Diagnostic Guideline for Opioids and Psychotropic drugs. The Office of Drug Control, Precursors and Psychotropic Control [Online]. [cited 2010 Aug]; Available from: URL: <http://health.nkums.ac.ir/Category/19688>. [In Persian].
4. Forouzanfar MH, Sepanlou SG, Shahrz S, Dicker D, Naghavi P, Pourmalek F, et al. Evaluating causes of death and morbidity in Iran, global burden of diseases, injuries, and risk factors study 2010. *Arch Iran Med* 2014; 17(5): 304-20.
5. Eskandari S, Afshar M, Alvandi M, Pour-Alajal J, Pourazim Z, Pir-Salehi M, et al. National action plan for prevention and control of non-communicable diseases and the related risk factors in the Islamic Republic of Iran, 2015-2025. 1st ed. Tehran, Iran: Iranian National Committee for NCDs Prevention and Control; 2015. [In Persian].

6. Ahmadi K, Karambakhsh AR, Mehrazmay AR, Salesi M, NajafiManesh Z. The pattern of drug abuse among soldiers. *J Mil Med.* 2014; 15(4): 235-43. [In Persian].
7. Wu LT, McNeely J, Subramaniam GA, Brady KT, Sharma G, VanVeldhuisen P, et al. DSM-5 substance use disorders among adult primary care patients: Results from a multisite study. *Drug Alcohol Depend* 2017; 179: 42-6.
8. Melchior M, Chastang JF, Goldberg P, Fombonne E. High prevalence rates of tobacco, alcohol and drug use in adolescents and young adults in France: results from the GAZEL Youth study. *Addict Behav* 2008; 33(1): 122-33.
9. Azadi A, Dildy GA 3rd. Universal screening for substance abuse at the time of parturition. *Am J Obstet Gynecol* 2008; 198(5): e30-e32.
10. John WS, Zhu H, Mannelli P, Schwartz RP, Subramaniam GA, Wu LT. Prevalence, patterns, and correlates of multiple substance use disorders among adult primary care patients. *Drug Alcohol Depend* 2018; 187: 79-87.
11. Han B, Gfroerer JC, Colliver JD, Penne MA. Substance use disorder among older adults in the United States in 2020. *Addiction* 2009; 104(1): 88-96.
12. Redonnet B, Chollet A, Fombonne E, Bowes L, Melchior M. Tobacco, alcohol, cannabis and other illegal drug use among young adults: The socioeconomic context. *Drug Alcohol Depend* 2012; 121(3): 231-9.
13. Arvidsson M, Ullah S, Franck J, Dahl ML, Beck O. Drug abuse screening with exhaled breath and oral fluid in adults with substance use disorder. *Drug Test Anal* 2019; 11(1): 27-32.

The Prevalence Rate of Substance Abuse in Applicants for Marriage in Isfahan Province, Iran, from 2013 to 2017

Reza Khadivi¹, Ali Ajami², Asghar Heidarian³

Original Article

Abstract

Background: Applicants for marriage in Iran must undergo mandatory screening tests for substance abuse before the wedding. The aim of this study was to determine the prevalence rate of substance abuse in applicants for marriage in Isfahan Province from 2013 to 2017.

Methods: In a descriptive study, the data corresponding to applicants for marriage who referred to laboratories in Educating, Counselling, and Testing at Marriage Centers in 22 districts that covered by Isfahan university of Medical Sciences during 2013 and 2017 were gathered and categorized based on electronic data bank of laboratories' administration in Isfahan Province Health Center. The data were evaluated using descriptive statistics tests (such as frequency, mean, and standard deviation) in term of abused substances such as amphetamine, methamphetamine, morphine substances, gender, district and year.

Findings: The prevalence rate of substance abuse (both opioids and amphetamine derivatives substances) had increased from 7.8 to 9.63 per one thousands marriage applicants from 2013 to 2017, respectively. In otherwise, the prevalence rate of substance abuse (both opioids and amphetamine derivatives substances) had raised 1.13 times in men and 3.26 times in women from 2013 to 2017.

Conclusion: The prevalence rate of substance abuse in applicants for marriage in Isfahan Province has raised particularly in women during studied 5-years interval.

Keywords: Substance abuse; Morphine; Amphetamine; Iran

Citation: Khadivi R, Ajami A, Heidarian A. **The Prevalence Rate of Substance Abuse in Applicants for Marriage in Isfahan Province, Iran, from 2013 to 2017.** J Isfahan Med Sch 2020; 38(562): 24-30.

1- Associate Professor, Department of Community Medicine, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
2- PhD in Laboratory Sciences, Provincial Health Center, Laboratories Affairs Administration, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
3- Provincial Health Center, Laboratories Affairs Administration, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Corresponding Author: Reza Khadivi, Associate Professor, Department of Community Medicine, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Email: khadivi@med.mui.ac.ir